

ברכת רפאל

חיזוק קונת הברית

ל"ג עשרת יום ה' רבינו רפאל מן סולידאנ

מלכ' עז יז ערשון התשל"א

דברי התעוררות צענייניא דינא

מנגינות ימי הרחמים ממשיכות להתנגן באוזנינו, עם קול השופר המעורר בתפילות ראש השנה לזכור את ד' יתברך - 'אשרי איש שלא ישכח'... והלב שואל ומבקש להמשיך את הקירבה בחיי היום יום, לחמם את הלב בדביקות בד', גם בימי החורף הקרים... לחוש 'אתם הדבקים בד' אלוקים', ולזכות לחיים כולכם היום, כל יום!

רבנותינו (בשם הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א. נלב"ע ג' מרחשון תרי"א) לימדנו את מעלת החודש 'מרחשון', שהוא מלשון 'מרחשין שפוותיה' (חגיגה ג,א) - שפתותינו רוחשות עדיין את סדרי התפילות והברכות לד' בירח האיתנים, בזמן שמחתנו' ששבנו לד' בתשובה מאהבה, וישבנו עימו ב'צילא דמהימנותא', כבנים הסמוכים על שולחן אביהם.

גילוי עזאזר החיים הקדוש

מן החיד"א זיע"א (נדבש לפי ב,ד) כתב, בברכות לה,א רבי לוי רמי, כתיב 'לד' הארץ ומלואה' (תהילים כד,א), וכתבי 'השמים שמים לד' והארץ נתן לבני אדם' (תהילים קטו,טז). לא קשיא, כאן קודם ברכה, כאן לאחר ברכה (הרי היא לבני אדם. רש"י). והיינו כמחשבת בירושלמי (ברכות ו-ו) 'אמרת לד' - ד' אתה - טובתי בל עליך' (תהילים טז,ב) - 'אם אכלת וברכת, כביכול כאילו משלך' אכלת.²

ושמעתי משם הרב המופלא חסידא קדישא כמה"ר חיים בן עטר וזה"ה שהיה מדקדק מאי קשיא ליה לרבי לוי, דאיברא ד'לד' הארץ ומלואה, אך בחסדו 'הארץ נתן לבני אדם', ומאי רמי. וניחא ליה, דהא קשיא ליה, דכיון דאנחנו עבדים איך קאמר 'הארץ נתן לבני אדם', הא קיימא לן 'מה שקנה עבד קנה רבו' (גיטין עז,ב). ותיריך, 'כאן לאחר ברכה' - דאחר הברכה יש לנו 'דין בנים', והנתינה היא נתינה, וביאור דבריו הקדושים, דלכאורה אין סתירה בין 'לד' הארץ ומלואה' לכך ש'הארץ נתן לבני אדם', ויתכן דבר ששייך לאי מי שיתן אותו במתנה לזולתו. אלא שהלשון 'נתינה' מורה על קנין גמור, וזאת הוקשה לחז"ל אנו קונים כ'עבדים' שאין להם רשות עצמית והכל נותר קנין האדון לגמרי, ואין אחיזה פרטית במציאות. ועל כך תירצו שיטת דרך לקנות ממש - כ'בנים' שיש להם חזקה בנכסי אביהם, והקשר הזה אינו קיים 'קודם ברכה', אלא רק 'אחר ברכה', ומכוחה.

ומבואר בדברי האור החיים הקדוש סוד העליה ממדרגת עבדי ד' ל'בנים' ממש, בכוחה של כל 'ברכה' שהאדם מברך, שבכך בא לידי ביטוי הקשר האישי בינינו לד' יתברך, בבחי' אב שמשפיע עלינו את טובותיו האינוספיות, כשאנו מצדינו מכירים בזאת, ולכן מברכים ומודים לד' בכל עת ובכל שעה.

יסוד התשובה לצרן החיד"א

ומסיים על כך - 'זבוח יובן פרשת 'ועתה ישראל' מה ד' אלוקיך שואל מעמך' (דברים יב). ורבנותינו דרשו (מדרש רבה בראשית כאו), 'אין ועתה אלא לשון תשובה', ודרשו 'אל תקרי מה אלא מאה' (מנחות מג,ב) דחייב לברך 'מאה ברכות' בכל יום, ויש לדקדק מה קשר יש לתשובה עם 'מאה ברכות'. אמנם על פי האמור נחא, דהתשובה מועלת לישראל דיש לנו דין בנים, ויב שמחל על כבודו כבודו מחול' (קידושין לב,א), וגם מאה ברכות היא הוכחה דדין בנים יש להם (לאור החיים הקד'), ונמצא דדא ודא אחת היא, התשובה והברכות!

מבואר בדברי מרן החיד"א שהדרך היחידה בה תתקבל התשובה לד', היא מכח היותנו 'בנים' לד', שהיי 'מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול' (קידושין לב,ב) - ועל כן הדרך היא להיאחז באבינו שבשמים ולדבוק בו במדרגת 'בנים אתם לד' אלוקים' (דברים יד,א) - בכל מצב, ובכך נתפטר וניטרה לד'.

ונראה שזאת כוונת דברי רבי עקיבא 'אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרין, ומי מטהר אתכם - אביכם שבשמים' (יומא פה,ב). ותלמידו רבי מאיר אומר 'בין כך ובין כך אתם קרויים בנים' (קידושין לו,א), והיינו שבכח תשובתנו לד' לא אבדה תפלותנו בכל מצב, לשוב כבנים לאבינו שבשמים. ומבואר בזה דרך להמשיך הארת יום הכיפורים להתעוררות היחס ל'אבינו שבשמים' כ'בנים' לד' - בכל יום שאנו מברכים לו, כדנתיא במנחות מג,ב, 'היה רבי מאיר אומר, חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, שנאמר 'ועתה ישראל - מה ד' אלוקיך שואל מעמך'. ורש"י כתב, 'מה, קרי ביה מאה'. בזאת גילה לנו רבי מאיר את הדרך במסילה העולה בית א-ל בקירבה לד' כבנים ממש, בכח הברכות.

כאשר אנו זוכים לקיים דברי רבי מאיר הללו בכל יום, יתקיימו בנו דברי רבי מאיר שאנו 'קרויים בנים' והמושגים של 'בן' הם לאין שיעור וגבול בהשפעת כל טוב רוחני וגשמי, ובזכות כך נוכל לבקש 'אלהא דמאיר עני' (עבודה זרה יח,א').

לחיות תמיד עם הקב"ה

בספר לעבוד באמת (א,קעו) מדברי הגה"צ רבי דב יפה זצ"ל (נלב"ע יט' מרחשון תשע"ח) מובא: 'כשיהודי מברך 'מאה ברכות' בכל יום, הוא חי כל הזמן עם הקדוש ברוך הוא. אוכל פת, מברך 'המוציא לחם מן הארץ', וזוכר את הקדוש ברוך הוא הדואג שיהיה לו במה להשביע את רעבונו. שותה מים בכדי להרוות את צימאנו, מברך 'השכל נהיה בדברך', ומתבונן שבעצם כל הבריאה כולה על סדרן לפעולתה, נברא בדברו של הקדוש ברוך הוא. ולאחר שסיים לשנות, מברך 'בורא נפשות רבות וחסרונן, על כל מה שברא'... ומהלך את הקדוש ברוך הוא, על שברא להנאת בני האדם גם דברים שאינם חיוניים עבורו כגון פירות וירקות, שאפשר לחיות בלעדיהם...

- מסופר על רבו של מרן החפץ חיים, רבינו נחום מהורודנא (נלב"ע ח' מרחשון תר"מ) ב'תולדות מנחם', שהיה הוגה יום וליל בהנעת בבית המדרש, ולא אחת היה פותח את ארון הקודש בתפילה, והיתה נשמעת מפיו הבקשה 'אשרי איש שלא ישכח'... וכן סופר על מה'ר"א בעט זצ"ל. ורבינו ה'חרדים' (דנא,ג) סיפר כן על רבו רבינו יוסף סאגיש זיע"א.
- וכן דרשו 'כל עליך' - 'בללול כל הטובות ויבואו עליך'! וכן 'שאני מביא טובה על העולם מבלעדיך'! כמו 'ובלעדיך לא ירים איש את ידו' (בראשית מא,מד) - וזהו סוד ההצלחה של יוסף הצדיק, כמבואר בדברי רבינו בחיי (במדר זמח) - 'כשהיה עבד היה מברך על מזונו, ואודניו וראוהו מלחש בפיו, שאלו 'מה אתה מלחש', והוא אומר לו 'מברך אני להקדוש ברוך הוא שנותן מזון לכל בריה'. וראה ב'פלאות עדותיך' (וישם) שביאר הענין, והביא

כל ברכה פותחת במילים 'ברוך אתה השם', דהיינו שד' הוא מקור כל הברכות והשפע, ומתבונן בהטבה העצומה שד' מיטיב לבני האדם, שהרי כל הברכות והשפע שבעולם ממנו.

התבוננות זאת מעצימה בנו את תחושת הכרת הטוב לד', ומאירה באור נוסף את חובנו לעשות את רצון ד' ולהידיבך בו, כהכרת הטוב על השפע והברכה שמשפיע עלינו...

כמה חשוב אם כן לברך כל ברכה בכונה ראויה בהתבוננות הדרושה, שתביא אותנו גם לדביקות בד' וגם ליראת שמים!.

להעשיר השפעות עזאזר השנה

בספר איש חסיד היה (עמ' שכד) על הגה"ח רבי אליהו ראטה זצ"ל (מקורבו דהרה"ק רבי שלמה מזויעהל זיע"א) מסופר 'באחת השנים ביום השני של 'ראש השנה' סמוך לערוב יום, הופיע אצלו אחד מתלמידיו ואמר בכאב 'אוי, חבל על חג קדוש ומרומם שעומד לחלוף ולא ישוב אלא כעבור שנה ממימיה'...

יש לי רעיון עבורך השיב לו על אתר, 'אם חפץ אתה באמת בהארת 'ראש השנה' למשך כל השנה כולה, שמע נא בקולי, כאשר אתה מברך ברכה, ברכת הנהנין או ברכת המצוות, אמור את הברכה בכונה יתירה, וכשתאמר 'ד' אלוקינו מלך' תכוון באמת בפנימיות ליכך למה שאתה אומר היינו להכניס היטב בליבך ובמוחך, שהקדוש ברוך הוא, הוא מלך העולם, והוא מולך עליך ועל כל רכושך ועל כל אשר לך, וגם המאכל שנמצא לפניך נוצר ונברא במאמר ד', והינך מודה ומשבח לו בעת אכילתך, בידודך כי רק כך מותר לך לקחת להנאתך.

אם אכן נתנה כך, הרי יש לך את פנימיות הענין של 'ראש השנה' - בכל השנה כולה, בכל מצוה ובכל דבר מאכל, כי הרי בסופו של דבר עיקרו של יום הוא המלכת ד' בבריאה.⁵

התעוררות לתשובה בחודש ערשון

מן החיד"א זיע"א ב'מורה באצבע' (ט,רחצ) כתב, אחר החג ובחודש חשוון יתאמץ ביראת שמים ותלמוד תורה לשמה, כי היא תחילת השנה והוי 'סימנא טבא' לכל השנה, וצריך להראות כי מה שקיבל עליו בחודש תשרי לא היה כלפי חוץ.

בחודש זה הלכו לעולם שכולו טוב רבים מגדולי הדורות נ"ע, וזה מעורר אותנו כי 'סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור - כי זה כל האדם' (קהלת יב,ג).

ובברכות ו,ב איתא, 'מאי כי זה כל האדם?' אמר רבי אלעזר, אמר הקדוש ברוך הוא - כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה! רבי אבא בר כהנא אמר, שקול זה כנגד כל העולם כולו! רבי שמעון בן עזאי אמר, כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה. ומבואר בחז"ל לשונות מפליגים על תכלית האדם בעולם 'את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור'.

ו'זכר' צדיק ל'ברכה' (משלי יז), ומהו 'זכר' צדיק? ה'ברכה', כפי שנרמז (ד'זכר' בגי' 'ברכה', ו'כל האדם' בגי' כמנין מאה) - ד'מה ד' שואל מעמך כי אם ליראה'... ובמנחות מג,ב נלמד מכך מצוות 'מאה ברכות', וביארו רבותינו שזו הדרך ליראה את ד', שתכלית האדם בעולם לברך ולהודות לד' - 'אהללה ד' בחיי' (תהילים קמב, ובפסיקתא וזרתא ויקרא כא,א).

תכלית האדם - ההכרה בד'

הרמב"ן על הכתוב 'את ד' אלוקיך תירא ואותו תעבוד ובשמו תשבע' (דברים יג), כתב, שתהיה לו בכל עת כעבד הקניו המשרת לפני אדוניו תמיד, עד שיבוא מזה מה שאמרו 'וכל מעשיך יהיו לשם שמים' (אבות ב,ב). ויתכנין בכל צורכי הגוף למקרא שכתוב 'אהללה ד' בחיי' אומרה לאלוקי עבדך.

וידועים דברי הרמב"ן (שמות יג,טז) שכתב, וכוונת כל המצוות שנאמין באלוקינו ונודה אליו שהוא בראנו, והיא כוונת היצירה, שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה, ואין אל עליון חפץ בתחתונים מלבד יראת האדם ויודת לאלוקיו שבראו (וכעין זה כתב בדברים לב,כ).

רבינו יונה (נלב"ע כח' מרחשון ה'כד) ב'שערי תשובה' (א,א) כתב, והנה הבורא נפח באפי נשמת חיים, חכמת לב וטובת שכל - להכירו וליראה מלפניו, ולמשול בגוף וכל תולדותיו!

תולדות הצדיקים - צעשיהם הטובים

רש"י (בראשית שם) על 'אלה תולדות נח' כתב, 'הואיל והזכירו - סיפר בשבחו... ללמדך שעיקר תולדותיהם של צדיקים - מעשיהם הטובים'.

ביריעה זו נביא בס"ד מתורתו והנהגתו בעבודת ד' וכוונת הברכות של מרן הגה"צ רבינו רפאל ברוך סולידאנ זצ"ל.

חשיבותה של ברכת העזר

בספר 'קדוש ובורך' (פרק י) מובא, 'פעם העיד על עצמו כי אף שעה חפצו להרבות בתעניות וסיגופים, אין הוא מרבה לעשות כן, על מנת שלא להפסיד 'ברכת המזון' בכוונה.

מתוך כך נמצאת למד, כי הברכה היתה לדידו המטרה, בעוד האכילה אינה משמשת אלא אמצעי בלבד.⁶ ואכן 'ברכת המזון' של רבינו היתה נאמרת במתיקות ובהתלהבות, עד שלמביט מן הצד נדמה היה, כי היתה זו הברכה הראשונה שזכה לברך מימיו!

כאשר הגיע אליו מאן דהוא וביקש 'תיקון' לנפשו, תוך שהוא מציין כי הינו מרבה בתעניות ובסיגופים אך אינו מוצא מנוח לנפשו, נבהיר לו רבינו, כי בראש ובראשונה עליו לחדול מסיגופיו ומתעניותיו. 'אם

♦ ♦ ♦

דברי השפתי כהן' (מגורי הארז"ל) דלכן יוסף - הוא המשיביר' (בראשית מב,ו).

3. ובתענית כהב, מבואר, דרבי עקיבא תיקן תפילת 'אבינו מלכנו', בדואת אחיותנו.

בספר 'זאת ליהודה' (עמוד 340) מסופר על מרן הגה"צ צדקא זצ"ל (נלב"ע יב' מרחשון תשנ"ב):

'כשקרא בנפילת אפים בקול מרעיד לבבות 'אבינו מלכנו אבינו אתה', והמילים יוצאות מפיו בהטעמה מיוחדת של התיבה 'אבינו' וכולו בלעט כלפיד אש, היו רואים בעליל שהוא חי בכל ישותו את ההרגשה 'בנים אתם לד' אלוקים' - 'אנו בניך ואתה אבינו'.

4. ואודניו מהרש"א שם ביאר וכתב, 'אלהא דמאיר - לארץ ולדריש עליה

הוא יענו. או שאמר אלהא דמאיר לנו במלכות יון - בנס הנרות של חנוכה'. ולשני הביאורים הבקשה מתייחסת להמשכת גילוי ההשפעות בהוד חסדי וסי' ד' בכל יום ובכל עת.

5. ובליקוט שמעוני (תהילים אות תשכ) על הפסוק 'טעמו וראו כי טוב ד' אשרי הגבר יחסה ב' (תהילים ד, ט) - 'אמר הקדוש ברוך הוא הוי מקיים כל מצוות שנתתי לך בתורה - אם אכלת מפירות הארץ או מן האילן הוי מברך עליהן... ואם אכל אדם וברך הוא ממליך לבוראם'. וה'מנן אברהם' (ב'יתר רענן' שם) כתב, פירוש, אם ברכת על כל דבר כאילו אתה מקיים כל המצוות. ובצורה המור (דברים יב) כתב, שהמשלים מאה ברכות בכל יום חשוב כאילו מקיים - 'ליראה את ד', וללכת בכל דרכיו, ולאחבה אותו, ולעבוד את ד', ולשמור מצוותיו, והוא עובד מאהבה ומיראה, ועובד את ד'

תברך את ברכת המזון בכוונה גדולה, מילה במילה, בקול רם, כמונה מעות', אמר לו, 'הרי שהאכילה טובה לך מן התענית, שכן ברכת המזון בכוונה כתיקונה, יכולה לתקן הרבה יותר מאשר צומות ותעניות'.⁷

חשיבות הכוונה בברכת הגהיץ

כה כתב רבינו מדיליה בספרו **קיצור שולחן ערוך'** (קפה): צריך האדם לזיזר מאוד מאוד ב'ברכת המזון', שהיא מצוה דאורייתא, וצריך לזיזר לברך בכוונה גדולה, כי הוא מברך למלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, אשר השביענו מטובו, ויחשוב בלבו שנתן הקדוש ברוך הוא לנו המזון כדי לחיותנו, ולולי אותו המזון היה האדם מת ברעב בר מינן, על כן האדם לא יהיה כפי טובה - **ויברך בשמחה** למי שהחיה אותו'.⁸

והביא שם דברי **'ספר חסידים'** (מו) שכתב, 'מעשה באדם אחד שמת לפני זמנו כמה שנים, אחר יב' חודש נתגלה לאחד מקרוביו בחלום, שאלו אותו היאך דנין אותו באותו עולם? אמר לו 'בכל יום דנין אותו על **שלא היה מדקדק לברך ברכת המזון וברכת הפירות בכוונת הלב**, ואומרים לו - להנאתך נתכוונת!' שאל לו 'הלא משפט רשעים בגיהנם אינו אלא יב' חודש' (שבת לגב), אמר לו 'אין דנין אותו דינין חזקים כמו ב'ב' חודש הראשונים'.

והוסיף **מזן הגר"ב זצ"ל** - 'על כן יהיה האדם 'חכם ירא וסר מרע' (משלי יד,טז) ויהיה טוב לו בעולם הזה ובעולם הבא'.

עצת דרכו בכוונת הברכות

עוד כתב רבינו שם (צא), את הצעתו בדרך הכוונה בברכות, ונאים הדברים למי שאמרם: 'יש תקנה לזה, שלא ימהר בתיבות הברכה (ברכת 'אבות'), אלא יתחיל בתיבה ראשונה, ולא יוסיף תיבה שניה עד שידע שכיזון בראשונה. ובוזה, בנקל תבוא לו הכוונה, והגם שיתאחר בעמידה, לא יחוש לזה!'. ואכן נודע גודל אריכות **מזן הגר"ב זצ"ל** בתפילתו וברכותיו.

והוסיף בכוונת הברכות בלשונו הזהב - לא ימהר ולא יחטוף, אלא יברך כל הברכות במיתון ובענימה, וכשיזכיר 'השם' **יזכירו ברגש האלוקות**⁹ שהוא מחיה מתים ואדון המציאות!

כל ברכה - בהתפעלות והתלהבות

העיד **הגה"צ רבי יעקב הלל שליט"א** (בדברי פתיחה **'לקיצור שולחן ערוך' למזן הגר"ב זצ"ל**): 'עד היום רשום בדעתי המחזה הנורא שחזיתי בעיני, אין שפעם אחת נוכחתי בעת שבירך בכוונה עמוקה ובהתלהבות חיל ורעדה, בדביקות נפלאה, ברכת 'בורא פרי העץ' על תפוח שאחזו בשתי ידיו מכנגד פניו. ולא אוכל לשכוח לעולם ההרגשה וההתפעלות שלמדתי ממנו באותה שעה מברכה אחת שבירך כל כך בכוונה ובדביקות! וראוי לומר עליו 'קיים זה כל מה שכתוב בזה' (סוטה יגב), - שכל מה שכתב ופסק בספרו קיים ונהג כך להלכה ולמעשה'.

בירחון 'לכל מאמינים' (תשרי ה'תשפ"ו) לחיזוק אמירת וכוונת אמן על הברכות, מסופר על **מזן הגר"ב זצ"ל**: כל ברכה שיצאה מפיו נאמרה בהתלהבות עילאית, כאילו מדובר באירוע נדיר המתרחש אחת לתקופה. כשבני ביתו התקשו להבין כיצד אפשר לברך בהתלהבות ברכה הנאמרת מידי יום, ואף כמה פעמים ביום? הוא הסביר 'וודאי תסכימו עימי כי מי שזוכה לברך את 'ברכת החמה' - מעמד נדיר המתרחש אחת לעשרים ושמונה שנה - מתכוון אליה בהתרגשות ומטעים כל מילה בברכה'. וכשהנוכחים היו מהנהנים, היה מוסיף ואומר 'ובכן דעו לכם כי אין שום הבדל בין ברכת החמה לכל ברכה אחרת, גם ברכה הנאמרת עשר פעמים ביום צריכה להיאמר כבמעמד ברכת החמה'.⁹

עבודתו העיונית ב'ברכות השחר'

והובאו שם דברי נכדו **הגה"צ רבי יהושע טולידאנו שליט"א**: 'ברכות השחר היו בעבור סבא עבודה בפני עצמה, ואמירתן ארכה דקות ארוכות. סבא היה מתעורר בשעת בוקר מוקדמת, ומיד לאחר שהיה נוטל את ידיו היה נעמד לאמירת 'ברכות השחר', כשאני מקשיב מחדרי ועונה 'אמן'¹⁰.

אגב, סבא היה מוסיף בין ברכה לברכה בקשות שונות מעניין הברכה שאמר - על בני משפחתו ועל כלל ישראל'.¹¹

כל ברכה בפני עצמה תפסה אצל סבא מקום חשוב, הוא התבונן בה והתכונן לקראתה. הוא היה הוגה כל מילה כסופר יהלומים יקרי ערך'.

השקעתו האינסופית ב'יראת שמים'

נכדו **מזן הגר"א עמאר זצ"ל** ראש ישיבת 'אור ברוך' לצעירים **'באמרי אברהם'** (עמוד שכו) מתאר: 'כל ימי חייו של רבי ברוך היו שרשרת של עבודת וכניעה לבורא יתברך ללא כל שיזר.

התעצמותו בעבודת התפילה היתה מעוררת השתאות רבה לכל העומד במחיצתו, הוא היה מבטא כל מילה ומילה בפסוקי דזימרה ומטעימה, ומתבונן במשמעותה כמונה מרגליות, וכאשר הזכיר שם ד' היה מאריך באמירתו ומתעצם בכוונתו, וכשהגיע לברכות קריאת שמע, כבר היה בשיא השתפכות הנפש לבוראו ודמעותיו זלגו על לחייו עד שסיים שמונה עשרה. בחזרת הש"ץ היה מקשיב מילה במילה מתוך הסידור ועונה 'ברוך הוא וברוך שמו' 'ואמן' בכוונה עצומה על כל ברכה.

זכיתי להתפלל איתו פעמים רבות, וללוותו למענוהו אחר התפילה, יום אחד אחר שיצאנו מבית הכנסת צהלנו היתה על פניו, ובעודנו מהלכים שח לפני מרחשי ליבו ואמר לי 'היום זכיתי להתפלל תפילה זכה, וגם הצלחתי להוריד דמעות בתפילתי!' תמהתי ושאלתיו 'ומה חידוש הוא זה? כל יום אני מבחין בדמעות הזוללות מעיניו בתפילותיו'.

ענני ואמר 'דע בני, כל יום זו עבודה מאומצת מחדש, וזוהי 'עבודה שבלב' (תענית בא),!

◆ ◆ ◆

קודם' (ברכות נאב), - ככל שהברכה תדירה הינה במעלה על הברכה שאינה תדירה לגבי דין קדימה! רק שמ'ברכת החמה' ניטול התעוררות ומוסר כיצד יש לברך ברכה, לרכוש את השמחה על שאני זוכה לברך ולדבר עם בורא העולם'. וכן כתב **הגה"צ רבי יעקב הלל שליט"א** בהסכמותו **למצות מאה ברכות כהלכתה**: אחר שהביא המעשה **במזן הגר"ב זצ"ל**, ע"ש.

10. **'ובקיצור שולחן ערוך'** (קיאל) כתב, 'כמה גדולה מעלת עניית 'אמן', ומי ידע - אולי בעבור זה רבו הצרות?... על כן אני מבקש מראשי הישיבות שידרשו לתלמידיהם על כך'. יעניין כל דבריו שם.

11. ראה דברי **'הפלא יועץ' בחסד לאלפים'** (מוא), שהמליץ לכוון היטב ב'ברכות השחר', וכך יזכה לכוון כל היום בשאר ברכות - ש'מצוה גוררת מצוה' (אבות ד,ב).

12. **ומזן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל** סיפר, כי אביו אמר לו שילך להביט בפני **מזן הגר"ב זצ"ל** בכדי לשאוב יראת שמים מדמותו הקודרת. וכן אמר **מזן**

ואחר כל עבודתו זאת לא היה מפסיק לבקש ולהתפלל על עצמו ועל זרעו 'לזכות ליראת שמים' (וכפי שהעיד מו"ר **מזן המ'צעדי גבר' רבי גבריאל טולידאנו זצוקלה"ה ר"י 'אור ברוך'**, נלב"ע טז' מרחשון ה'תשע"ז) כמובא ב'**קדוש וברוך'** (פרק י).

עוד סיפר **'באמרי אברהם'** (עמוד שיג), על מסירותו לתבוע בדרשותיו לחינוך הדורות ויראת שמים, ואף כשלא חש בטוב, היה טורח ומכתת רגליו. ופעם אחת כשראה שדבריו אינם נושאים פרי, פרץ בבכי לעיני כל הקהל...

'משהבחינו בו שהוא בוכה ובאו לפייסו, אמר להם 'כיון שדברי אינם נשמעים חוששני שאין בי יראת שמים, שהרי אמרו **בברכות ג,ב** 'כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין שנאמר 'סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא', ולפיכך אני בוכה'.

כאשר שמעו הנאספים את תשובתו וצערו הרב, הכניעו דעתם והחלו לגבות הכספים על אתר להקמת 'תלמוד תורה'. ואכן דבריו שיצאו מן הלב נכנסו ללב הנאספים, ובס"ד נבנה 'תלמוד תורה' גדול בעיר, ומשם הגיעו התלמידים לישיבת טנג'יר, ואחר כך הרביצו תורה בארץ ישראל'.

התייחסות גדולי הדור לרבינו

'באמרי אברהם' (עמוד שכח) סיפר, 'בשנת תשי"ג כאשר הגיע לביקור בארץ ישראל, נכנס **למזן החזון איש זצ"ל** (נלב"ע טו' מרחשון ה'תשי"ד) להתייעץ איתו בנושא מסוים, בסיום הביקור ליווהו **מזן החזון איש זצ"ל** עד לפתח הבית, ופנה לתלמידו רבי שלמה כהן זצ"ל שנכח במקום, ואמר לו בהתפעלות 'מרב זה שופעת יראת שמים טהורה'.

'בקדוש וברוך' (פרק יט) מובא: 'היטיב להגדיר **מזן הגאון רבי נחום פרצוביץ' זצ"ל** (נלב"ע ביום פטירתו יח' מרחשון ה'תשס"ז) את יחס הכבוד המיוחד לו זכה רבינו מצד גדולי הדור - 'כשישנו אדמו"ר המנהיג חסידות, חסידיו רוחשים לו כבוד רב ורואים בו את מנהיגם. כשישנו ראש ישיבה, תלמידיו הם היודעים את ערכו ומייקרים את רום מעלתו, אולם רבי ברוך היה 'איש האשכולות' - 'איש שהכל בו' (סוטה מזב), - הוא זכה להתקבל על גדולי הדור מכל החוגים, משום שכל מי שהיה לו ערך למעלה טובה כלשהי - מצא בו את אותה מעלה. היו בו את כל המעלות!'.

מזן הקהילות יעקב זצ"ל רחש אף הוא הערכה רבה לרבינו¹², ולא אחת חתם אחר חתימת רבינו וכתב שזוה 'כיהודה ועוד לקרא'.

'בכרוזים שונים ובקריאות קודש שהתפרסמו בנושאים ציבוריים שונים, הופיעה חתימתו של רבינו לצד חתימתו של **מזן רבינו עזרא עטיה זצ"ל**, **ומזן הגה"ק בבא סאלי זצ"ל** יחד עם חתימותיהם של יתר גדולי הדור ובהם **מזן האגרות משה, מזן הגר"ח שמואלביץ, ומזן האבי עזרי' הגראמ"מ שך זצ"ל** (נלב"ע טז' מרחשון ה'תשס"ב) ועוד, הם ראו בו שותף לכל פועליהם וחבר נאמן לכל מאבק שנועד להעמיד את הדת על תילה'.

רבת החיים - עשא הברכות

לסיום נביא תיאור המעובד מדברי **מזן הגר"י צדקה זצ"ל**¹³, כמובא בפתח הקובץ המופלא 'נברך למלכנו':

'דע מאין באת ולאן אתה הולך', הכריז איש ה'חברא קדישא', אחריו צעדו בשקט בני משפחתו של הנפטר, חבריו ידידיו. קדיש אחרון, ואחרוני המלווים מחו דמעה מעיניהם, החילו רגב עפר מעל תולעתו הנהול ועזבו באנתה את בית הקברות.

נשמתו של הנפטר כמו נשאבה למעלה, עלתה השמיימה, הישר אל מול 'בית דין של מעלה'. אור גדול ומופלא קיבל את פניו והמשפט החל.

פתאום נשמעה ששטת קרונות, ורכבת ארוכת קרונות החלה לנוע לכיוון היכל המשפט, הקרונות המשיכו לחלוף למולו, נראה היה שאין להם סוף. 'מה זה?' שאל הנפטר בהשתאות.

'זאת רכבת המסע הגדולה ביותר של חיך', הסביר לו מאן דהוא, 'הרכבת מסיעה מאות קרונות, בהם עמוסים כל **מיליוני** הברכות שהוצאת מפך בכל שנות חיך'.

'כמה מיליונים?' הוא שאל. - 'חיות כשבעים שנה, וצברת **כשתים חצי מיליון ברכות**'...

הנפטר התמלא באושר. שתיים חצי מיליון ברכות! לא יאומן!

קבוצת המלאכים החלה לפרוק בזריות את הברכות מהקרונות, הברכות כאילו קיבלו חיות כלשהי, וסודרו מאליהן בערימות מוקפדות.

'זאת ברכה חטופה', הסבירו לו על אחת מהן. 'באמצע ברכת שהכל חשבת על דברים אחרים', 'את ברכת המזון הזאת בירכת באמצע קריאת העיתון היומי', 'את ברכת בורא מיני מזונות בירכת יחד עם הניגסה הראשונה בעוגה', 'כשבירכת המוציא חשבת על דברים אחרים', 'ברכת שהכל הזאת נאמרה ללא שום כוונה'.

מאות הקרונות פורקו בזה אחר זה, וערימת הברכות שבתחילה היתה נראית כה גדולה, הפכה להיות קטנה. מכל 2,500,000 הברכות שמילאו רכבת ארוכה, נותרו רק מספר מועט של ברכות שבורכו בכוונה הראויה, בשימת לב ובתחושת הודאה. הם נארוז בקפידה על מנת להביאים למקומם המיועד להם, באוצרותיו של הקדוש ברוך הוא.

הנפטר חש בושה נוראה, מביט בצער עמוק בברכות המועטות, נוהן מבט אחרון ברכבת הנושאת את שאר הברכות שלו, אותם בייך במשך כל ימי חייו...

ורכת חיינו עדיין שועטת, זוהרת בדרך השיגרה, אבל אנחנו יכולים להאט את המהירות. בכל תחנת - ברכה נעצור ונברך, בשימת לב, בכוונה ובשמחה, כך יתמלאו הקרונות בברכות שלימות, וזוכה במיליוני זכויות !!!

הגרמ"ל ליפקוביץ' זצ"ל, שראו על פניו אור השכינה.

13. **בקהל יהודה** (עמוד עא ובהוצאה החדשה עמוד רלא) כתב, 'דוקא בני תורה השקועים בלימוד, הרבה פעמים נורקות מפיהם ברכות בלא כוונה או בהבלעה, איזו בושה!

הבה נצייר לעצמנו, בכל יום ויום חייב אדם לברך מאה ברכות, ובחודש 3,000 וכו' (ובשנה 36,000. ובשבעים שנה 2,520,000). לאחר מאה ועשרים נוטל האיש עימו קרונות מלאים ברכות... לקוחים את כל הרכבת הזאת ומכניסים לחדר מיון' (איזו לאיזה מיון? של מלאכים!) ומתחילים למיין כל ברכה לחוד, כל ברכה שנאמרה בלא כוונה או בהבלעה משליכים אותה... מכל הרכבת הזאת אולי תישארה לזכותו מאה ברכות הראויות לבוא בהיכל המלך פנימה.

איזו חרפה! איזו בושה! איזו עגמת נפש! כל זה נגרם מחוסר התבוננות לזכור, בפני מי אמר עומדים, בשעה שאנו מתפללים או מברכים'...

יו"ל לע"ג מזן המ'צעדי גבר רבי גבריאל טולידאנו זצ"ל ר"י 'אור ברוך' נלב"ע טז מרחשון ה'תשע"ז ולע"ג הגה"צ רבי רפאל יהודה בירדנץ זצ"ל נלב"ע ז מרחשון ה'תשפ"ז ניתן להשיג כרטיס ברכות ולברך עיתון הכתב 05484-90464